

Анотації

□ **АНФІЛОВА С. Г. Опанування музично-критичних жанрів на телебаченні в навчанні музикознавців** ■ На прикладі творчого портрета в статті досліджується специфіка трактування музично-критичних жанрів на телебаченні. Дана характеристика основних компонентів передачі. Розглянуто етапи роботи над створенням передачі в жанрі творчого портрета (або портретного нарису, якщо використовувати телевізійну термінологію): робота над сценарієм, підготовка до зйомок, збір музичного відеоматеріалу. У статті узагальнений досвід роботи автора музичним редактором на Харківському обласному телебаченні, а також досвід роботи зі студентами-музикознавцями ХНУМ ім. І. П. Котляревського в процесі створення серії відеоматеріалів для університетського сайту. ■ **Ключові слова:** музична критика, музична журналістика, тележурналістика, музично-критичні жанри, творчий портрет, портретний нарис, передача.

□ **БЕВЗ М. В. Сучасні проблеми вступу до вищих навчальних закладів мистецького спрямування. З досвіду відповідального секретаря приймальної комісії** ■ В статті розглядаються проблемні питання організації та проведення вступної кампанії у вищих навчальних закладах мистецького спрямування. Визначаються найбільш болючі проблеми організації вступу до мистецьких ВНЗ та шляхи їх подолання. Робиться висновок про те, що успішне керівництво освітніми процесами в державі неможливе без розуміння особливостей підготовки фахівців як в класичних, так і у вузькопрофільних вищих навчальних закладах, зокрема, мистецького спрямування. Дану специфіку необхідно враховувати як при розробці загальнодержавного законодавства про вступ до ВНЗ, так і при подальшому вдосконаленні роботи ЄДЕБО. ■ **Ключові слова:** вступна кампанія, мистецькі ВНЗ, творчий конкурс, ЄДЕБО.

□ **БЕРЕГОВА О. М. Академічне музичне мистецтво та сучасні інформаційно-комунікаційні технології: дискурс взаємодії** ■ Проаналізовано сучасний стан інформаційно-комунікаційних технологій в аспекті їх впливу на академічне музичне мистецтво. Розглянуто особливості концертного виконання і звукозапису, окреслено відмінності ланок музичної комунікації в масовому та академічному видах музичного мистецтва. Автор пропонує запровадити спеціальну програму державної підтримки національного нотного видавництва та аудіовиробництва з метою збереження багатовікових надбань української музичної культури та її подальшого розвитку. ■ **Ключові слова:** інформаційно-комунікаційні тех-

нології, академічне музичне мистецтво, концертне виконання, звукозапис, музична комунікація.

□ **ВОРОНЦОВ С.О. Два шляхи довжиною в століття** ■ Стаття містить спостереження автора під час візиту до консерваторії Сан-Франциско та аналіз шляхів розвитку і поширення класичного мистецтва, пройдених за століття у порівнянні з ХНУМ ім. І. П. Котляревського, оскільки обидві інституції є ровесниками, що ведуть відлік своєї історії з 1917 року. ■ **Ключові слова:** консерваторія, класична музика, Харків, Сан-Франциско.

□ **ВОРОПАЄВ Є. П. Детермінанти художньої творчості: психолого-педагогічний підхід** ■ У дослідженні представлено огляд граничних смислів художньої творчості, що виділяють психологи і естетики. Це і дефініції, що стосуються сутності мистецтва, і каталог його функцій, а також формулювання цілей, цінностей, ідеалів, місії мистецтва і служителів муз. По суті, в роботі поглиблюється важливий елемент системи К. Станіславського – поняття «над-надзавдання актора». Запропоноване авторське визначення над-надзавдання артиста (тобто і музиканта, і літератора, і танцюриста, і художника ...), у якому поєднується теоретична коректність і, одночасно, практична дієвість формули: над-надзавдання мусить допомагати митцю (і молодому, і зрілому) розв'язувати свої професійні завдання, бути начебто компасом у дорозі. За задумом автора, ця дефініція спирається на відомий вислів Ф. Достоєвського: «красотою світ буде врятований». Наведена аргументація, яка пояснює включення кожного положення формулювання. ■ **Ключові слова:** над-надзавдання актора, психологія мистецтва і художньої творчості, педагогіка мистецтв, артистизм.

□ **ГОЛІКОВ О. С. Мистецтво як форма суспільної свідомості: ідентичність, знання, суспільна згода** ■ Статтю присвячено розгляду мистецтва як форми суспільного знання в парадигмальних рамках соціології знання. Автор акцентує увагу на тому, що мистецтво, беручи участь у продукуванні соціального знання, тим самим є агентом фабрикації суспільної згоди, а у межевому випадку – і ідентичностей. Вказуючи на те, що індустрія фабрикації ідентичностей і суспільної згоди різко комодифікується і стає внутрішньо конкурентною, автор приходять до висновку про зміну місця мистецтва у вищевказаних процесах. ■ **Ключові слова:** мистецтво, форма суспільної свідомості, знання, соціальне, суспільна згода, соціологія знання.

□ **ГОЛЯКА Г. П. Мистецько-освітні проекти древнього Глухова** ■ У статті розглянуто музичні проекти Глухова періоду 2014–2016 років. Зокрема, зосереджено увагу на мистецьких імпрезах Фондації спадщини Терещенків та міського голови Мішеля Терещенка. Розкрито музичний потенціал

міста в науковій та просвітницькій сферах. Так, у місті відновлюється класичне виконавство, зокрема, виконуються твори видатних композиторів, глухівчан за походженням Д. Бортнянського та М. Березовського, розвивається традиційне народне мистецтво, осмислення історичної значущості Глухова, його ролі у світовому музичному мистецтві відбувається на творчих практикумах, наукових конференціях. ■ **Ключові слова:** Глухів, Мішель Терещенко, мистецькі проекти, національне культурне відродження.

□ **КАЛАШНИКОВА А. О. Сучасний споживач продуктів мистецтва** ■ Споживачі мистецтва – група, від якої залежить його існування, зміст та якісні характеристики. У статті на прикладі образотворчого мистецтва розглядаються комерційні та некомерційні різновиди споживання, їхнє значення для становлення функціонально самостійного ринку мистецтва. Аналізуються особливості сучасних українських споживачів: джерела їх естетичних уподобань, розвитку художнього смаку, фактори, що впливають на залучення нових і майбутніх споживачів (зокрема протиставлення масової й високої культури, вплив політичних та економічних трансформацій). Окрему увагу приділено естетичній освіті у навчальних закладах різних рівнів, які визнаються ключовим джерелом реформування естетичних уподобань населення. ■ **Ключові слова:** споживачі мистецтва, художній смак, образотворче мистецтво, глядачі, покупці мистецтва, естетична освіта.

□ **КОЗАК А. І. Фортепіано як інструмент вестернізації музичної освіти Японії** ■ У статті розглядається сучасна ситуація в музичній освіті Японії, пов'язана з глобалізаційними процесами. Фортепіано, гри на якому навчають наразі у всіх музичних навчальних закладах Японії, вважається засобом вестернізації музичної освіти країни. Наголошується на тому, що центральною проблемою музичної освіти Японії є співіснування традиційної та професійної академічної музичної підготовки, що базуються на двох основних видах музикування: усному (традиційному) і письмовому (академічному), у якому чільне місце належить мистецтву фортепіанної гри. ■ **Ключові слова:** японська музична освіта, фортепіанна музика, тенденція вестернізації, етнонаціональна музична традиція.

□ **КОЛОС Т. М. Перспективи розвитку культурно-мистецької освіти в контексті реформування освітнього законодавства** ■ За умов реформування освітньої сфери в Україні визначення специфіки мистецької освіти в діючому законодавстві постає як невідкладне питання. Стаття висвітлює низку проблем у галузі культурно-мистецької освіти (її кадрового забезпечення, форм підготовки спеціалістів на різних рівнях освітньої системи та ін.), які потребують вирішення у найближчому майбутньому.

Аналізується проект закону «Про освіту», який, як очікується, започаткує реалізацію масштабної освітньої реформи та дозволить законодавчо закріпити нові стандарти спеціалізованої мистецької освіти. Зокрема, революційною новацією законопроекту є уведення системи підготовки «докторів мистецтва» та відповідного наукового ступеню, який стане аналогом ступеня «доктора філософії», що присуджується вченим провідних країн світу. ■ **Ключові слова:** реформування культурно-мистецької освіти, вища мистецька освіта, нормативно-правове забезпечення професійної діяльності в галузі культури та мистецтва, проект закону «Про освіту».

□ **ЛОШКОВ Ю. І. Становлення народно-інструментальної освіти в Харківському музично-драматичному інституті** ■ Стаття присвячена становленню в Харкові в 1920 роках освітньої системи в галузі народно-інструментального виконавства. З'ясовано, що об'єктивними факторами її формування стали просвітня спрямованість діяльності аматорських домрово-балалаєчних оркестрів Харкова в перші десятиліття ХХ сторіччя та визнання і підтримка з боку державних установ на основі усвідомлення морально-виховного характеру діяльності таких музичних колективів. Суб'єктивними чинниками були професійна діяльність В. А. Комаренка в галузі народно-інструментального оркестрового виконавства та організаційна робота директорів Харківського музично-драматичного інституту Я. Я. Полфьорова (1924–1925) та С. П. Дрімцова (1926–1934). ■ **Ключові слова:** народно-інструментальне виконавство, об'єктивні та суб'єктивні фактори становлення спеціальної музичної освіти, Харківський музично-драматичний інститут, кафедра народних інструментів.

□ **МАЛІКОВ В. В. Культурна політика Великої Британії та її цінність для України** ■ У статті автор пропонує аналіз культурної політики Великої Британії з огляду на корисність звернення до досвіду одного зі світових лідерів у культурі для України. Увага зосереджується на ідейних та концептуальних засадах британської культурної політики, її провідних ідей, які досліджуються на основі таких джерел, як урядові звіти, проекти та програми національного та місцевого рівнів. Робиться висновок про те, що успішна культурна політика в Україні можлива за умови чіткого розуміння культури як визначального фактору суспільного розвитку. Самоцінність культури, її значимість для підвищення рівня освіти, здоров'я і соціальної взаємодії людей, їх творчих здібностей, громадської та економічної активності мають стати керівними ідеями та принципами культурної політики. ■ **Ключові слова:** культурна політика, Велика Британія, культурний сектор, мистецтво, культурна спадщина.

□ **МИСЛАВСЬКИЙ В. Н. СТАНОВЛЕННЯ КІНЕМАТОГРАФІЧНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ (1916–1929)** ■ У статті здійснюється спроба узагальнення та систематизації фрагментарного і маловідомого фактичного матеріалу, віднайденого автором у архівних та важкодоступних джерелах інформації, що стосується одного з найцікавіших періодів історії розвитку вітчизняного кінематографа (з 1916 по 1929 рр.). Простежується певна динаміка розвитку кінематографічної освіти – від виключно економічно мотивованої діяльності в дореволюційний період до державного контролю над освітою в післяреволюційний. ■ **Ключові слова:** кінематографічна освіта, динаміка розвитку, економічно мотивована діяльність, державний контроль над освітою.

□ **ПАРТОЛА Я. В. Перспективи театрознавчої науки в умовах реформ та євроінтеграції** ■ Розглядаються проблеми та перспективи театрознавчої освіти з огляду на реформу вищої школи та узгодження традицій вітчизняної та європейської системи підготовки фахівців в царині науки про театр. Сучасні процеси в європейському театрі, а відповідно, і в науці про театр потребують професіоналів, які вільно орієнтуються в паратеатральних сферах і йдуть в авангарді мистецьких пошуків. Але зміни професії зсередини недостатньо без усвідомлення її статусу в культурі і суспільстві на державному рівні. Тому реформа має відбуватися синхронно із законодавчим ствердженням нових стандартів вищої освіти, внесенням змін до класифікатора професій, урахуванням особливостей мистецької освіти в Законі України «Про освіту» та підзаконних актах. ■ **Ключові слова:** театрознавча освіта, театральна критика, наука про театр, театрознавство, професія «театрознавець».

□ **ПОЛУБОЯРИНА І. І. Компетентнісний підхід до мистецької освіти** ■ Метою пропонованої статті є проекція поняття «компетентнісний підхід» на проблемне поле мистецької освіти шляхом аналізу термінологічної бази із наступним визначенням меж професійної компетентності музиканта-випускника вищої школи. Диференційовано поняття «компетентність» та «компетенція». Розкрито сутність надпредметних, загальнопредметних, ключових та спеціально предметних компетентностей. Визначено складові професійної компетентності студентів-бакалаврів і студентів-магістрів, які навчаються у вищих навчальних закладах за спеціальністю 025 «Музичне мистецтво». ■ **Ключові слова:** компетентність, компетентнісний підхід, бакалавр, магістр, мистецька освіта.

□ **ПРОСКУРІНА М. О. Академічна музика в системі культурних індустрій України** ■ В публікації висвітлено питання культурних індустрій

як сектору господарської діяльності та фактору забезпечення соціокультурного розвитку суспільства. Проаналізовано специфіку ринку культурних благ. Досліджено сегмент академічної музики як сектору музичної індустрії. Виявлено деякі механізми просування та комерціалізації академічного музичного продукту. ■ **Ключові слова:** культурні індустрії, класична музика, музична індустрія, музичний бізнес.

□ **РЕДЯ В. Я. До проблеми гуманітаризації освіти або Інтеграція освіти проти «образованщини»** ■ Публікація присвячена проблемі зниження загального рівня культури сучасної студентської молоді. Автор пропонує один із можливих аспектів її подолання – розширення циклу гуманітарних навчальних дисциплін культурологічного напрямку у вищих негуманітарній спрямованості, визнання пріоритетної моделі підготовки гуманістично орієнтованого майбутнього спеціаліста будь-якого профілю, що стане запорукою ціннісного відношення людини до оточуючої дійсності, до самої себе як Особистості. ■ **Ключові слова:** культура, художня культура, художня освіта, художній образ світу, гуманітаризація освіти, образне мислення.

□ **СІНЧЕНКО Б. Ю. Харківська композиторська школа на початку XXI століття: шляхи розвитку та збереження творчої спадщини** ■ У статті йдеться про створення харківської композиторської школи та її розвиток протягом XX сторіччя. Розглянуто деякі риси стилю, що притаманні її представникам в цілому. Оскільки робота має і полемічний характер, висунуто ряд питань, які з часом мають бути розглянуті. Вони стосуються професійного виховання студентів-композиторів. Мова йде, зокрема, про поступову інтеграцію студента-композитора в композиторську громаду, проблему виконання та популяризації творів молодих композиторів, збагачення їхнього технічного арсеналу. ■ **Ключові слова:** харківська композиторська школа, композиторська техніка, Спілка композиторів, С. С. Богатирьов, М. Д. Тіц, контрапункт, фортепіанна соната.

□ **СУШАНОВА В. В. Досвід європейської музичної освіти у країнах Близького Сходу** ■ Розглядаються сучасна структура, основні моделі та тенденції музичної освіти останнього десятиріччя у країнах Близького Сходу. Всупереч багатим культурним традиціям, музична освіта близькосхідних країн знаходиться в стадії становлення, спираючись на комерційну основу та відчуючи сильний вплив європейських музичних шкіл, в меншій мірі, американських. За відсутністю вибудованої системи музичної освіти діючі навчальні програми виконують скоріше атестаційну та популяризаторську функції. Деталізовані програми шкіл Trinity і ABRSM, які впроваджуються і курируються провідними музичними закладами Ве-

ликої Британії. Широкий діапазон спеціальностей і рівнів навчання, налагоджені шляхи співпраці шкіл, коледжів, університетів в різних країнах, єдина шкала оцінювання обумовлюють успішну роботу даних систем по всьому світу, проте вони не користуються попитом в пострадянському просторі, у тому числі і за відсутності доступної інформації, що визначає новизну і актуальність пропонованої теми. ■ **Ключові слова:** музична освіта, моделі освіти, глобалізація музичної освіти, навчачі музичні програми.

□ **ЧЕПАЛОВ О. І. Проблеми якості наукового дослідження та достеменності його фахової спеціалізації** ■ У зв'язку із проблемами сучасних наукових досліджень обґрунтовується необхідність доповнення переліку спеціальностей, з яких може бути присуджений науковий ступінь в галузі «хореографічне мистецтво». Доведено, що це суттєво розширить міжнародні масштаби наукового співробітництва та дозволить виховувати фахових хореологів, як того потребують нові наукові завдання. Сформульовано основні завдання хореології та специфічні напрями наукових досліджень в цій сфері, що зачіпають, в першу чергу, історико-стильовий, семіотичний та практичний аспекти. ■ **Ключові слова:** наукові спеціальності, актуальність та новизна наукового дослідження, мистецтвознавство, хореографічне мистецтво, хореологія.

□ **ЧЕРНЕНКО В. О. Онтологічні аспекти естетичного досвіду (або Про чотири рядки Р. М. Рільке)** ■ У статті аналізуються природа та онтологічні основи естетичного досвіду, що здійснюється крізь призму філософських поглядів Геракліта і експлікацій його ідей у творчості Мартіна Гайдеггера. В якості безпосереднього втілення в художньому образі виявлених онтологічних детермінант (φύσις, πολεμος, λογος) аналізується образна система віршу Р. М. Рільке, яка наочно демонструє, що естетичне бачення Світу – це його бачення у якості певної виразної форми. ■ **Ключові слова:** φύσις, πολεμος, λογος, естетичне, неприховане, онтологія.

□ **ЯШИНОВ О. Л. Пряме фінансування культурної діяльності: зарубіжний досвід та його значення для України** ■ В статті розглядаються особливості, основні типи, форми та джерела прямого державного фінансування сфери культури. Ретельно проаналізований багатий зарубіжний досвід бюджетної підтримки культурної діяльності. Виявлені і досліджені базові характеристики статусного фінансування, дискреційних субсидій, маркованих податків та інших сучасних економічних інструментів. Даються конкретні рекомендації щодо здійснення інституційних змін у фінансуванні сфери культури України. ■ **Ключові слова:** сфера культури, пряме фінансування, кошторис, субсидії, податки, асигнування.